

SPORAZUM

O PRIZNAVANJU STRUČNIH KVALIFIKACIJA MEDICINSKIH SESTARA, VETERINARA, FARMACEUTA I BABICA U KONTEKSTU CENTRALNOEVROPSKOG SPORAZUMA O SLOBODNOJ TRGOVINI

Predstavnici Albanije, Bosne i Hercegovine, Kosova¹, Crne Gore, Sjeverne Makedonije i Srbije (u daljem tekstu „Strane“)

U kontekstu ekonomske integracije, u skladu sa Centralnoevropskim sporazumom o slobodnoj trgovini („CEFTA 2006“), u skladu sa članom V Općeg sporazuma o trgovini uslugama i u svrhu daljeg liberalizovanja trgovine uslugama unutar CEFTA-e.

Uzimajući u obzir ciljeve i prioritete utvrđene Akcionim planom za zajedničko regionalno tržište za period 2021-2024 („CRM“) koji ima za cilj uklanjanje prepreka za priznavanje stručnih kvalifikacija, usvajanjem i primjenom „Okvira Evropske unije (EU) za automatsko priznavanje stručnih kvalifikacija za 7 profesija i sistema EU za automatsko priznavanje“ zasnovanih na koordinaciji minimalnih uslova obuke;

Primjećujući da nijedna odredba ovog sporazuma ne može da se tumači kao izuzeće strana od njihovih odgovarajućih prava i obaveza u skladu sa postojećim ugovorima;

S ciljem da se podstakne mobilnost profesionalaca, bolje usklađivanje vještina sa potrebama tržišta rada i povećana produktivnost;

Uz naglašavanje ciljeva promocije harmonizacije propisa i približavanje zakona i propisa strana zakonodavstvu Evropske unije (EU); a posebno uz teženje da se omogući slobodno kretanje profesionalaca prenošenjem Direktive 2005/36/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 7. 9. 2005. godine o priznavanju stručnih kvalifikacija, sa izmjenama i dopunama Direktive 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. 11. 2013. godine u regionalni okvir.

¹Ova oznaka ne dovodi u pitanje status i u skladu je s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a 1244/1999 i Mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

Uz namjeru da uspostave automatsko priznavanje stručnih kvalifikacija na osnovu minimalnih zahtjeva za obuku i da to primijene na sve četiri profesije navedene u ovom sporazumu i gorenavedenoj Direktivi, te da se odrede profesije koje ispunjavaju primjenu minimalnih zahtjeva za obuku unutar Aneksa u roku ne dužem od dvije godine (pored ostale tri profesije navedene u Sporazumu o priznavanju stručnih kvalifikacija doktora medicine, doktora stomatologije i arhitekata u kontekstu Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini zaključenog 3. 11. 2022. godine)

su se dogovorili kako slijedi:

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Svrha

1. Ovaj sporazum donosi pravila o automatskom priznavanju dokaza o formalnim kvalifikacijama na osnovu minimalnih uslova obuke unutar Strana za pristup i obavljanje regulirane profesije, kao i usklađene minimalne uslove obuke kod jedne ili više drugih Strana, koji omogućavaju nosiocima tih kvalifikacija (u daljem tekstu: profesionalci) da obavljaju istu profesiju u Strani (u daljem tekstu: Strana primalac) koja se razlikuje od Strane u kojoj su stekli svoje profesionalne kvalifikacije (u daljem tekstu: Strana dodjelilac).

Član 2.

Opseg

1. Ovaj sporazum se primjenjuje na fizička lica, kako je definisano u Aneksu I Dodatnog protokola 6, kao profesionalce Strane izdavaoca koji žele da obavljaju regulisanu profesiju u Strani primaocu uz uvjet usklađenih minimalnih uvjeta obuke, bilo kao samozaposleni ili zaposleni. Svaka Strana će omogućiti profesionalcu Strane dodjelioca, koji posjeduje dokaz o profesionalnim i formalnim kvalifikacijama u smislu člana 3(1)(b), a koje nisu stečene u Strani primaocu, da obavlja regulisanu profesiju u smislu člana 3(1)(a) unutar te Strane u skladu sa njenim pravilima i relevantnim zakonodavstvom. Ovo priznanje će poštovati minimalne uvjete obuke utvrđene ovim sporazumom. Ako dokaz o formalnim kvalifikacijama nije u skladu sa minimalnim uvjetima obuke, kako je utvrđeno ovim sporazumom, priznavanje stručne kvalifikacije biće podložno Općem sistemu priznavanja.

2. Ovaj sporazum se primjenjuje na sljedeće profesionalce: medicinske sestre, veterinare, babice i farmaceute, kako je pojedinačno definisano i navedeno u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV.
3. Svaka Strana će dostaviti Zajedničkoj radnoj grupi za priznavanje kvalifikacija zakone, propise i administrativne odredbe koje donosi u vezi sa izdavanjem dokaza o formalnim kvalifikacijama za profesije obuhvaćene ovim sporazumom.
4. Za potrebe sprovođenja i primjene ovog sporazuma, visokoškolske ustanove treba da imaju akreditovane studijske programe i/ili licencirane studijske programe usklađene sa minimalnim uslovima obuke utvrđenim u Aneksima ovog sporazuma.

Član 3. Definicije

1. U svrhe ovog sporazuma, primjenjuju se sljedeće definicije:
 - a) „regulisana profesija“: profesionalna aktivnost ili grupa profesionalnih aktivnosti, pristup kojima, obavljanje kojih ili jedan od načina obavljanja je, direktno ili indirektno, u skladu sa zakonskim, regulatornim ili administrativnim odredbama, uvjetovan posjedovanjem specifičnih profesionalnih kvalifikacija. Posebno, korišćenje profesionalne titule ograničeno zakonskim, regulatornim ili administrativnim odredbama na nosioce određenih profesionalnih kvalifikacija predstavlja način obavljanja;
 - b) „stručne kvalifikacije“: kvalifikacije potvrđene dokazima formalnih kvalifikacija, potvrda o kompetenciji koju je izdao nadležni organ u Strani određenoj u skladu sa zakonskim, regulatornim ili administrativnim odredbama te Strane, na osnovu obuke, specifičnog ispita i/ili profesionalnog iskustva;
 - c) „dokazi formalnih kvalifikacija“: diplome, sertifikati i drugi dokazi koje izdaje nadležni organ Strane imenovane u skladu sa zakonskim, regulatornim ili administrativnim odredbama te Strane, kojima se potvrđuje uspješno završena profesionalna obuka stečena uglavnom u toj Strani;
 - d) „nadležni organ“: bilo koji organ ili tijelo koje je ovlastila Strana konkretno da izdaje ili prima diplome o obuci i druge dokumente ili informacije, kao i da prima zahtjeve i donosi odluke navedene u ovom sporazumu;

- e) „regulisano obrazovanje i obuka”: svaka obuka koja je posebno usmjerena na obavljanje određene profesije i koja obuhvata kurs ili kurseve dopunjene, gdje je to prikladno, profesionalnom obukom, probnim radom ili profesionalnom praksom;
- f) struktura i nivo profesionalne obuke, probnog rada ili profesionalne prakse određuju se zakonima, propisima ili administrativnim odredbama nadležne Strane ili ih nadgleda ili odobrava organ određen u tu svrhu;
- g) „profesionalno iskustvo”: stvarno i zakonito puno radno vrijeme ili ekvivalentno skraćeno radno vrijeme u obavljanju odgovarajuće profesije u Strani;
- h) „profesionalna praksa”: period profesionalnog rada obavljen pod nadzorom, uz uvjet da predstavlja uvjet za pristup regulisanoj profesiji i može se odvijati tokom ili nakon završetka obrazovanja koje vodi do kvalifikacije;
- i) „fizičko lice” kako je definisano u okviru CEFTA-e;
- j) “Evropski sistem prijenosa i akumulacije bodova ili ECTS bodovi”: sistem bodovanja za visoko obrazovanje koji se koristi u Evropskom prostoru visokog obrazovanja;
- k) Zajednička radna grupa za priznavanje stručnih kvalifikacija (JWGRPQ);
- l) „CEFTA”: Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini;
- m) „RCC”: Savjet za regionalnu saradnju.

Član 4.

Posljedice priznavanja

Priznavanje stručnih kvalifikacija koje vrši Strana primalac omogućava fizičkim licima da dobiju pristup istoj profesiji u toj Strani za koju su kvalifikovani u Strani dodjeliocu i da je obavljaju u Strani primaocu pod podjednako povoljnim uvjetima kao njena fizička lica.

POGLAVLJE II.

PRINCIPI PRIZNAVANJA

Član 5.

Pravila vezana za profesionalnu, statutaru ili administrativnu prirodu

Kada se profesionalac preseli, biva podložan profesionalnim pravilima profesionalne, zakonske ili administrativne prirode koja su direktno povezana sa stručnim kvalifikacijama, kao što su definicija profesije, upotreba titula i ozbiljni profesionalni propusti koji su direktno i posebno povezani sa zaštitom potrošača i bezbjednošću, kao i disciplinske odredbe koje se primjenjuju u Strani primaocu na profesionalce koji obavljaju istu profesiju u Strani primaocu.

Član 6.

Principi automatskog prepoznavanja

1. Svaka Strana priznaje dokaze o formalnim kvalifikacijama kao što su kvalifikacije za medicinsku sestru odgovornu za opću njegu, veterinara, babicu i farmaceuta navedene u

Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV, redom, koje zadovoljavaju minimalne uslove obuke navedene u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV, redom, i u svrhe pristupa i obavljanja profesionalnih aktivnosti, daju takvim dokazima istu funkciju kao i dokazi o formalnim kvalifikacijama koje sama izdaje. Takvi dokazi o formalnim kvalifikacijama moraju izdati nadležni organi u stranama dodjeljocima i moraju biti praćeni, gdje je to prikladno, certifikatima redom navedenim u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV.

2. Takve izmjene neće podrazumijevati izmjenu postojećih osnovnih zakonodavnih principa u Stranama u vezi sa strukturom profesija u pogledu obuke i uvjete pristupa fizičkih lica. Takve izmjene će poštovati odgovornost Strana za organizaciju obrazovnih sistema.

Član 7.

Zajedničke odredbe o obuci

Strane, u skladu sa postupcima koji su specifični za svaku Stranu, obezbjeđuju, podsticanjem kontinuiranog profesionalnog razvoja, da profesionalci čija je stručna kvalifikacija obuhvaćena ovim sporazumom mogu ažurirati svoje znanje, vještine i kompetencije kako bi održali bezbjednu i efikasnu praksu i bili u toku sa profesionalnim razvojem.

Član 8.

Stečena prava

Bez narušavanja stečenih prava specifičnih za obuhvaćene profesije, u slučajevima kada dokazi o formalnim kvalifikacijama medicinske sestre odgovorne za opću njegu, veterinaru, babice i farmaceuta Strana ne zadovoljavaju sve zahtjeve vezane za obuke koji su predviđeni ovim sporazumom, svaka Strana priznaje kao dovoljan dokaz dokaze o formalnim kvalifikacijama koje su dodijelile te strane ukoliko takvi dokazi potvrđuju uspješno završenu obuku koja je započela na datume koje predlaže Zajednička radna grupa i prate ih certifikat koji navodi da su nosioci bili efikasno i zakonito angažovani u navedenim aktivnostima najmanje tri uzastopne godine tokom pet godina prije dodjele certifikata.

POGLAVLJE III.

POSTUPAK PRIZNAVANJA STRUČNIH KVALIFIKACIJA

Član 9.

Zajednički postupak za priznavanje stručnih kvalifikacija

1. Strana primalac potvrđuje prijem zahtjeva u roku od 30 dana od prijema i obavještava podnosioca zahtjeva o dokumentu koji eventualno nedostaje. Ako podnosilac zahtjeva ne dostavi dodatak dokumentaciji, nadležni organ će odbiti zahtjev kao nepotpun; osim ako podnosilac opravda razloge za propušteni rok.
2. Postupak pregleda zahtjeva za odobrenje za obavljanje regulirane profesije mora biti završen što je prije moguće i dovesti do adekvatno obrazložene odluke nadležnog organa u Strani primaocu u svakom slučaju u roku od tri mjeseca od datuma podnošenja potpunog

dosijea podnosioca zahtjeva, a u tim slučajevima, razlozi se objašnjavaju u odluci o priznavanju.

3. Odluka ili ako se ne donese odluka u roku podložni su žalbi prema općim pravilima svake Strane.

Član 10.

Pravna zaštita

Priznavanje stručnih kvalifikacija obuhvata mogućnost podnosioca zahtjeva da pristupi efikasnom mehanizmu pravne zaštite. U slučaju da priznanje nije odobreno, podnosilac zahtjeva mora imati pristup organu koji je drugačije sastavljen od onog koji je odbio zahtjev. Taj organ će odlučiti o žalbi nakon što se podnosiocu zahtjeva pruži mogućnost da bude saslušan u razumnom roku.

Član 11.

Dokumenti i certifikati koji se mogu zahtijevati od podnosioca zahtjeva u skladu s ovim sporazumom

1. Dokumenti

- a) Dokaz da je dotična osoba fizičko lice jedne Strane.
- b) Dokaz o formalnim kvalifikacijama koje omogućavaju pristup regulisanoj profesiji u pitanju, kako je redom navedeno u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV.
- c) Dokaz o profesionalnoj kvalifikaciji u smislu člana 3 stava (1) tačke b, uz certifikat nadležnog organa koji potvrđuje da je profesionalac efektivno i zakonito bio angažovan u predmetnim aktivnostima najmanje tri uzastopne godine tokom pet godina koje prethode izdavanju certifikata.
- d) Kada nadležni organ Strane primaoca traži od lica koja žele da se bave regulisanom profesijom dokaz da su dobrog karaktera ili ugleda ili da nisu proglasila bankrot, ili obustavlja ili zabranjuje obavljanje te profesije u slučaju ozbiljnog profesionalnog prekršaja ili krivičnog djela, ta Strana primalac prihvata kao dovoljan dokaz, u pogledu podnosilaca zahtjeva iz Strana koji žele da se bave tom profesijom, dostavljanje dokumenata koje su izdali nadležni organi Strane dodjelioca, a koji pokazuju da su ti zahtjevi ispunjeni. Ti organi moraju dostaviti dokumente u roku od dva mjeseca.
- e) Kada nadležni organi Strane dodjelioca ne izdaju dokumente navedene u prvom podstavu, ti dokumenti se zamjenjuju izjavom pod zakletvom - ili, u Stranama gdje ne postoji odredba za izjavu pod zakletvom, svečanom izjavom - koju daje dotično fizičko lice pred nadležnim sudskim ili administrativnim organom ili, gdje je to prikladno, pred kvalifikovanim profesionalnim organom Strane dodjelioca; takav organ izdaje certifikat kojim se potvrđuje autentičnost izjave pod zakletvom ili svečane izjave.
- f) Kada Strana primalac od svojih profesionalaca koji žele da se bave regulisanom profesijom traži dokument koji se odnosi na fizičko ili mentalno zdravlje podnosioca zahtjeva, ta Strana prihvata kao dovoljan dokaz dostavljanje dokumenta koji se zahtijeva u Strani dodjeliocu. Kada Strana dodjelilac ne izdaje takav dokument, Strana primalac prihvata certifikat koji izdaje nadležni organ te Strane. U tom slučaju, nadležni organi Strane dodjelioca moraju dostaviti traženi dokument u roku od jednog mjeseca.

g) Kada Strana primalac zahtijeva od profesionalaca da se bave regulisanom profesijom,

- dokaz o finansijskom stanju podnosioca zahtjeva
- dokaz da je podnosilac osiguran protiv finansijskih rizika koji proizilaze iz profesionalne odgovornosti u skladu sa zakonima i propisima koji su na snazi u Strani primaoca u vezi sa uvjetima i obimom pokrića, ta strana će prihvatiti kao dovoljan dokaz potvrdu koju su u tom smislu izdale banke i osiguravajuća društava druge Strane.

Gdje to stranka zahtijeva za profesionalce, prilaže se potvrda koja potvrđuje odsustvo privremenih ili konačnih suspenzija iz obavljanja profesije ili krivičnih osuda.

2. Ostali certifikati

Da bi se olakšala primjena ovog sporazuma, Strane mogu propisati da, pored dokaza o formalnim kvalifikacijama, fizičko lice koje ispunjava tražene uvjete obuke mora dostaviti certifikat od nadležnih vlasti svoje i svake druge Strane izdavaoca koji potvrđuje da su ovi dokazi o formalnim kvalifikacijama obuhvaćeni zahtjevima navedenim u ovom sporazumu.

3. Format i jezik

Sve dokumente i certifikate koji su navedeni u ovom članu prihvata nadležni organ Strane primaoca strane u formatu i na jeziku koji su određeni zakonodavstvom Strane dodjelioca. Strana primalac zadržava pravo da od podnosioca zahtjeva zatraži prijevod dokumenata i certifikata na jedan od svojih službenih jezika.

Član 12.

Korištenje profesionalnih zvanja

1. Ako je u Strani primaocu regulisano korištenje profesionalnog zvanja vezano za jednu od aktivnosti profesije u pitanju, podnosioci zahtjeva iz druge Strane, koji su ovlašteni za obavljanje regulirane profesije, koriste profesionalno zvanje Strane primaoca koje odgovara toj profesiji u toj Strani i koriste sve povezane inicijale.
2. Ako profesiju u Strani primaocu regulišu udruženja ili organizacije, podnosioci zahtjeva iz Strana nisu ovlašteni da koriste profesionalno zvanje koje dodjeljuje ta organizacija ili udruženje, ili njegovu skraćenu formu, osim ako ne dostave dokaz da su članovi tog udruženja ili organizacije.
3. Ako udruženje ili organizacija uvjetuje članstvo određenim kvalifikacijama, može to učiniti samo uz uvjet naveden u ovom sporazumu u odnosu na podnosioca zahtjeva iz drugih Strana koji posjeduju profesionalne kvalifikacije.

Član 13.
Korištenje akademskih zvanja

Strana primalac se brine da se pravo na korištenje akademskih zvanja koja su im dodjeljena u Strani dodjeliocu i njihove skraćene forme na jeziku Strane dodjelioca, obezbjedi dotičnim fizičkim licima. Strana primalac može zahtijevati da zvanje prati ime i adresa institucije ili ispitnog odbora koji ga je dodijelio. Ukoliko je akademsko zvanje Strane dodjelioca sklono izazivanju zabune u Strani primaocu sa zvanjem koje u drugoj Strani zahtjeva dodatnu obuku koju korisnik nije prošao, Strana primalac može zahtijevati od korisnika da koristi akademsko zvanje Strane dodjelioca u odgovarajućem obliku koji će odrediti Strana primalac.

POGLAVLJE IV.
DETALJNA PRAVILA OBAVLJANJA PROFESIJE

Član 14.
Znanje jezika

1. Ukoliko se smatra potrebnim, Strana od pružaoca usluga koji koristi priznavanje stručnih kvalifikacija traži da ima dovoljno znanja jezika koliko je potrebno za obavljanje profesije u Strani primaocu.
2. Strana se brine da se svi kontrolni postupci provedeni zbog provjere poštovanja obaveze iz stava (1) ograniče na dovoljno znanje jednog službenog jezika te Strane.
3. Svaka provjera znanja jezika mora biti srazmjerna aktivnosti koja se namjerava obavljati. Stručno lice koje je obuhvaćeno tom provjerom ima pravo na žalbu u skladu sa zakonodavstvom Strane primaoca.

POGLAVLJE V.
ADMINISTRATIVNA SARADNJA

Član 15.
Centralni pristup informacijama

1. Strane se brinu da sljedeće informacije budu javno dostupne na engleskom jeziku i putem kontaktnih tačaka za usluge:
 - a) lista svih regulisanih profesija u Strani što uključuje kontakt informacije kontakt osoba za svaku regulisanu profesiju u skladu sa članom 18 stav (4);
 - b) zahtjevi i procedure za sve profesije koje su regulisane u Stranci, što uključuje sve povezane takse koje plaćaju fizička lica i dokumente koje trebaju podnijeti fizička lica;

- c) detalji o tome kako uložiti žalbu, u skladu sa zakonima, propisima i administrativnim odredbama, vezano za odluke Strana koje su se donijele, a u vezi su sa ovim sporazumom.
2. Strane se brinu da informacije navedene u stavu (1) budu pružene na jasan i sveobuhvatan način, da budu lahko dostupne na daljinu i putem elektronskih sredstava i da budu ažurirane.
 3. Strane se brinu da se na svaki zahtjev za informacijama upućen kontaktnim tačkama za usluge odgovori što je prije moguće.

Član 16.

Zajednička radna grupa o priznavanju stručnih kvalifikacija

1. Zajednička radna grupa za priznavanje stručnih kvalifikacija (JWGRPQ) omogućava i nadgleda provođenje i primjenu ovog sporazuma.
2. Članovi JWGRPQ-a su, između ostalog, zaduženi za pružanje informacija i pomoći koliko je potrebno u vezi sa priznavanjem stručnih kvalifikacija predviđenih ovim sporazumom, kao što su informacije o zakonodavstvu, propisima i administrativnim odredbama kojima se uređuje priznavanje stručnih kvalifikacija.
3. Okvirni dokumenti za rad JWGRPQ-a se usvajaju najkasnije godinu dana nakon usvajanja ovog sporazuma.

Član 17.

Transparentnost

1. Strane obavještavaju JWGRPQ o spisku svih postojećih regulisanih profesija, navodeći aktivnosti obuhvaćene svakom profesijom kao i listu regulisanih obuka i obrazovanja i obuka sa posebnom strukturom najkasnije 18 mjeseci nakon usvajanja ovog sporazuma. O svim promjenama na tim spiskovima se bez nepotrebnog odlaganja također obavještava JWGRPQ. Sekretarijati CEFTA-e i RCC-a uspostavljaju i održavaju javno dostupnu bazu podataka regulisanih profesija što uključuje opći opis aktivnosti koje obuhvata svaka profesija.
2. Strane ispituju da li su zahtjevi u skladu s njihovim pravnim sistemom koji ograničavaju pristup profesiji ili obavljanje iste na nosioce određene profesionalne kvalifikacije, što uključuje korištenje stručnih zvanja i profesionalnih aktivnosti koje su dozvoljene pod tim zvanjem, kako je navedeno u ovom članu kao „zahtjevi“, kompatibilni sa sljedećim principima:
 - a) zahtjevi ne smiju biti ni direktno niti indirektno diskriminatorni;
 - b) zahtjevi moraju biti opravdani preovlađujućim razlozima općeg interesa;
 - c) zahtjevi moraju biti pogodni za postizanje cilja koji se postavlja i ne smiju preći ono što je potrebno da bi se postigao taj cilj;
 - d) Strane obavještavaju JWGRPQ o svojim nalazima u vezi sa tim.

Član 18.
Principi administrativne saradnje

1. Strane blisko sarađuju i pružaju međusobnu pomoć kako bi olakšale provođenje i primjenu ovog sporazuma. Brinu se za povjerljivost informacija koje razmjenjuju.
2. Putem JWGRPQ-a, Strane razmjenjuju informacije koje smatraju neophodnim za provođenje aktivnosti u skladu s ovim sporazumom. Prilikom toga, poštuju pravila za zaštitu ličnih podataka koja su predviđena relevantnim zakonodavstvom Strana.
3. Svaka Strana razmjenjuje informacije sa drugim Stranama preko JWGRPQ-a o procesima kojima će dodeljivati ili primati dokaze o formalnim kvalifikacijama i druge dokumente ili informacije, te primati prijave i donositi odluke navedene u ovom sporazumu.
4. Preko JWGRPQ-a svaka Strana dostavlja drugim Stranama ime kontakt osobe za svaku regulisanu profesiju a koja će dati sve relevantne informacije i podržati saradnju između Strana u vezi sa tom specifičnom regulisanom profesijom.

POGLAVLJE VI.
ZAVRŠNE ODREDBE

Član 19.
Transpozicija

Strane donose zakone, propise i administrativne odredbe koji su potrebni za usklađivanje s ovim sporazumom najkasnije osamnaest mjeseci od stupanja na snagu ovog sporazuma u skladu s njegovim članom 21. Strane o tome informišu JWGRPQ.

Član 20.
Aneksi

1. Svi Aneksi čine dio ovog sporazuma.
2. Informacije koje moraju dostaviti Strane iz Aneksa I, Aneksa II, Aneksa III i Aneksa IV dostavljaju nadležni organi i predaju JWGRPQ najkasnije 18 mjeseci nakon što ovaj sporazum stupi na snagu u skladu sa njegovim članom 21.

3. Strane se brinu da informacije date u Aneksu I, Aneksu II, Aneksu III i Aneksu IV ažurira i izmijeni JWGRPQ u skladu sa članom 6 stavom (1) tačkom 2 ovog sporazuma, a prema potrebi.

Član 21.

Stupanje na snagu

1. Ovaj sporazum je podložan ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju u skladu s relevantnim zahtjevima. Formalna obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju deponuju se kod depozitara.
2. Ovaj sporazum stupa na snagu tridesetog dana nakon deponovanja trećeg formalnog obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju za Strane koje su deponovale svoj instrument ratifikacije, prihvatanja ili odobrenja.
3. Za svaku Stranu koja deponuje svoje formalno obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju nakon datuma deponovanja trećeg formalnog obavještenja o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju, ovaj sporazum stupa na snagu tridesetog dana nakon dana kada ta Strana deponuje svoje formalno obavještenje o ratifikaciji, prihvatanju ili odobrenju.
4. Sjeverna Makedonija funkcionira kao depozitar i obavještava sve Strane ovog sporazuma o svakom obavještenju primljenom u skladu sa ovim članom i svakim drugim aktom ili obavještenjem koje se odnosi na ovaj sporazum.

Član 22.

Izmjene i dopune

1. Svaka Strana može predložiti izmjene sporazuma slanjem pisanog obavještenja depozitaru. Depozitar prosjeđuje ovo obavještenje JWGRPQ-u iz člana 16 ovog sporazuma.
2. Prijedlozi izmjena se usvajaju konsenzusom svih članova JWGRPQ-a. Ti prijedlozi se prosjeđuju organu CEFTA-e koji je odgovoran za trgovinu uslugama.
3. Kada budu usvojene, izmjene se dostavljaju Stranama radi ratifikacije ili odobrenja.
4. Izmjene stupaju na snagu u skladu sa pravilima i postupkom utvrđenim u članu 21.

Član 23.
Trajanje i otkaz sporazuma

1. Ovaj sporazum se zaključuje na neodređeno vrijeme.
2. Svaka Strana može, u bilo kom trenutku, raskinuti sporazum dostavljanjem pisanog obavještenja depozitaru, koji će obavijestiti druge Strane o ovom raskidu.
3. Takav raskid stupa na snagu šest mjeseci nakon datuma kada je depozitar primio obavještenje.

Član 24.

Svi sporovi proizašli iz ovog sporazuma će se rješavati kroz Mehanizam za rješavanje sporova CEFTA-e iz 2006. godine.

Član 25.
Pristupanje koje vrše strane članice CEFTA-e

Strane priznaju prava bilo koje strane CEFTA-e da pristupi ovom sporazumu.

Sporazum je sačinjen na engleskom jeziku u jednoj originalnoj verziji koja će ostati u posjedu depozitara. Svaka ugovorna strana će primiti jednu ovjerenu kopiju sporazuma.

U dana 2023.

Tirani 16. 10. 2023.

/Svojeručni potpis/

/Svojeručni potpis/

/Svojeručni potpis/

/Svojeručni potpis/

/Svojeručni potpis/

/Svojeručni potpis/

/Svojeručni potpis/

PRIZNAVANJE NA OSNOVU KOORDINACIJE MINIMALNIH UVJETA OBRAZOVANJA

ANEKS I

MEDICINSKE SESTRE ODGOVORNE ZA OPĆU NJEGU

Sve odredbe iz Aneksa I preuzete su iz Direktive EU 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, kako je izmijenjena Direktivom EU 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. novembra 2013. godine.

Član 1. Obrazovanje medicinskih sestara odgovornih za opću njegu

1. Upis na obuku za medicinske sestre odgovorne za opću njegu zavisice od posjedovanja kvalifikacije ili certifikata koji omogućava pristup na navedene studije, univerzitete, visokoškolske ustanove na nivou koji je priznat kao ekvivalentan ili stručnim školama programima stručne obuke za njegu.

2. Obrazovanje medicinskih sestara odgovornih za opću njegu se organizuje na puno radno vrijeme i obuhvata najmanje program opisan u članu 3. Aneksa I.

3. Obrazovanje medicinskih sestara odgovornih za opću njegu obuhvata ukupno najmanje tri godine studija, što se može izražavati i ekvivalentnim ECTS bodovima, i sastoji se od najmanje 4.600 sati teoretske i kliničke obuke, pri čemu trajanje teoretske obuke predstavlja najmanje jednu trećinu, a trajanje kliničke obuke najmanje polovinu minimalnog trajanja obuke. Strane mogu odobriti djelimične izuzetke profesionalcima koji su prošli dio svoje obuke na kursovima koji su bar na ekvivalentnom nivou.

Strane se brinu da institucije koje pružaju obuku za njegu budu odgovorne za koordinaciju teoretske i kliničke obuke tokom cijelog studijskog programa.

4. Teoretsko obrazovanje je dio obuke medicinskih sestara putem kojeg polaznici stiču profesionalno znanje, vještine i kompetencije potrebne u skladu sa st. (6) i (7). Obuku će voditi strani nastavnici za njegu i druga kompetentna lica na univerzitetima, visokoškolskim ustanovama na nivou koji je priznat kao ekvivalentan ili u stručnim školama ili kroz programe stručne obuke za njegu.

5. Kliničko obrazovanje je dio obuke medicinskih sestara u kojem polaznici, kao dio tima i u direktnom kontaktu sa zdravim ili bolesnim pojedincima i/ili zajednicom, uče da organizuju, sprovode i procjenjuju potrebnu sveobuhvatnu zdravstvenu njegu, na osnovu znanja, vještina i kompetencija koje su stekli. Polaznik uči ne samo kako da radi u timu, već i kako da vodi tim i organizuje cjelokupnu zdravstvenu njegu, što uključuje obrazovanje o zdravlju za pojedince i male grupe, unutar zdravstvenih ustanova ili u zajednici.

6. Obuka za medicinske sestre odgovorne za opću njegu pruža uvjerenje da je profesionalac u pitanju stekao sljedeće znanje i vještine:

(a) sveobuhvatno poznavanje naučnih disciplina na kojima se zasniva opće sestrinstvo, uključujući dovoljno razumijevanje strukture, fizioloških funkcija i ponašanja zdravih i bolesnih osoba, kao i odnosa između zdravstvenog stanja i fizičkog i socijalnog okruženja ljudskog bića;

(b) poznavanje prirode i etike profesije i općih principa zdravlja i sestrinstva;

- (c) adekvatno kliničko iskustvo; takvo iskustvo koje bi trebalo odabrati zbog njegove vrijednosti koje donosi obučavanje, treba steći pod nadzorom kvalifikovanog medicinskog osoblja i na mjestima gdje su broj kvalifikovanog osoblja i oprema adekvatni za njegu pacijenta;
- (d) sposobnost da se učestvuje u praktičnoj obuci zdravstvenog osoblja i iskustvo rada sa takvim osobljem;
- (e) iskustvo rada zajedno sa članovima drugih profesija u zdravstvenom sektoru.

7. Formalne kvalifikacije medicinske sestre odgovorne za opću njegu trebalo bi da pruže dokaze da je profesionalac u pitanju sposoban da primjeni najmanje sljedeće kompetencije, bez obzira na to da li je obuka obavljena na univerzitetima, visokoškolskim ustanovama na nivou koji je priznat kao ekvivalentan tome ili u stručnim školama ili kroz programe stručne obuke za njegu:

- (a) sposobnost samostalne dijagnoze potrebne medicinske njege uz korištenje aktuelnih teoretskih i kliničkih znanja i planiranja, organizovanje i sprovođenje medicinske njege pri liječenju pacijenata na osnovu sticanja znanja i vještina u skladu sa tačkama (a), (b) i (c) stava (4) kako bi se unaprijedila profesionalna praksa;
- (b) sposobnost efikasnog rada zajedno sa drugim akterima u zdravstvenom sektoru, što uključuje učešće u praktičnoj obuci zdravstvenog osoblja na osnovu stečenog znanja i vještina u skladu sa tačkama (d) i (e) stava 4;
- (c) sposobnost osnaživanja pojedinaca, porodica i grupa ka zdravim životnim stilovima i samopomoći na osnovu znanja i vještina stečenih u skladu sa tačkama (a) i (b) stava (4);
- (d) sposobnost samostalnog pokretanja hitnih mjera za očuvanje života i provođenje mjera u kriznim i katastrofalnim situacijama;
- (e) sposobnost samostalnog davanja Vijeća, uputstava i podrške osobama kojima je potrebna njega i njima bliskim osobama;
- (f) sposobnost samostalnog osiguravanja kvaliteta i procjene medicinske njege;
- (g) sposobnost cjelovite komunikacije na profesionalan način i saradnje sa članovima drugih profesija u zdravstvenom sektoru;
- (h) sposobnost analize kvaliteta njege kako bi se unaprijedila sopstvena profesionalna praksa medicinske sestre odgovorne za opću njegu.

Član 2. Obavljanje profesionalnih aktivnosti medicinskih sestara odgovornih za opću njegu

Za potrebe ovog sporazuma, profesionalne aktivnosti medicinskih sestara odgovornih za opću njegu su aktivnosti koje se obavljaju na profesionalnoj osnovi i koje su navedene u članu 3. Dodatka I.

Stranke mogu predvidjeti, u relevantnom zakonodavstvu, djelimične izuzetke od dijelova programa obuke za medicinske sestre odgovorne za opću njegu koji su navedeni u članu 3. Aneksa I a koji se primjenjuju pojedinačno pod uslovom da je taj dio obuke već prošao tokom druge specijalističke obuke navedene u članu 3. Dodatka I, za koju je profesionalac već stekao stručnu kvalifikaciju u Strani. Stranke će osigurati da odobreni izuzetak ne prelazi polovinu minimalnog trajanja navedene obuke.

Svaka Strana obavještava Zajedničku radnu grupu i druge Strane o svom zakonodavstvu koje se odnosi na takve djelimične izuzetke.

Strane uvjetuju izdavanje dokaza o specijalističkom medicinskom obrazovanju posjedovanjem dokaza o osnovnom medicinskom obrazovanju navedenom u članu 3. Aneksa I.

Član 3. Program obuke za medicinske sestre odgovorne za opću njegu

1. Obuka koja vodi do dodjeljivanja formalne kvalifikacije medicinske sestre odgovorne za opću njegu sastoji se od sljedeća dva dijela

A. Teoretska nastava

a. Sestrinstvo:

- Priroda i etika profesije
- Opći principi zdravlja i njege
- Načela sestrinstva u odnosu na:
 - opću i specijalističku medicinu
 - opću i specijalističku hirurgiju
 - njegu djece i pedijatriju
 - zdravstvenu zaštitu trudnica
 - mentalno zdravlje i psihijatriju
 - brigu o starima i gerijatriju

b. Osnovne nauke:

- Anatomija i fiziologija
- Patologija
- Bakteriologija, virologija i parazitologija
- Biofizika, biohemija i radiologija
- Dijetetika
- Higijena:
 - preventivna medicina
 - zdravstveno vaspitanje
- Farmakologija

c. Društvene nauke:

- Sociologija
- Psihologija
- Načela uprave
- Načela nastave
- Socijalno i zdravstveno zakonodavstvo
- Pravni aspekti sestrinstva

B. Klinička obuka

— Sestrinstvo u vezi s:

- općom i specijalističkom medicinom
- općom i specijalističkom hirurgijom
- njegom djece i pedijatrijom
- zdravstvenu zaštitu trudnica
- mentalnim zdravljem i psihijatrijom
- brigom o starima i gerijatrijom
- kućnom njegom

2. Jedan ili više ovih predmeta mogu se predavati u kontekstu drugih disciplina ili u vezi s njima.
3. Teoretska nastava mora biti pravilno usklađena i koordinisana s kliničkom nastavom tako da se znanje i vještine navedene u ovom Aneksu mogu adekvatno steći.

Član 4. Dokazi o formalnim kvalifikacijama medicinskih sestara odgovornih za opću njegu

Strana	Dokaz formalnih kvalifikacija	Organ koji dodjeljuje kvalifikacije	Profesionalno zvanje	Referentni datum
--------	-------------------------------	-------------------------------------	----------------------	------------------

ANEKS II

VETERINARI

Sve odredbe iz Aneksa II preuzete su iz Direktive EU 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, kako je izmijenjena Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. novembra 2013. godine.

Član 1. Obuka veterinara

1. Obuka veterinara obuhvata ukupno najmanje pet godina redovnih teoretskih i praktičnih studija, što se može dodatno izraziti ekvivalentnim ECTS bodovima, na univerzitetu ili na ustanovi višeg obrazovanja koja pruža obuku koja je priznata na ekvivalentnom nivou, ili pod nadzorom univerziteta, a koja obuhvata barem studijski program naveden u članu 3 Aneksa II.

2. Prijem na veterinarsku obuku zavisi od posjedovanja diplome ili certifikata koji daju ovlaštenje nosiocu da upiše, u svrhu navedenih studija, univerzitet ili obrazovnu instituciju višeg obrazovanja koje su priznate na ekvivalentnom nivou u svrhu pohađanja relevantnih studija.

3. Obuka za veterinara treba da pruži uvjerenje da je navedeni profesionalac stekao sljedeće znanje i vještine:

(a) adekvatno poznavanje naučnih disciplina na kojima se zasnivaju aktivnosti veterinara i relevantnog zakonodavstva Strane u vezi sa tim aktivnostima;

(b) adekvatno poznavanje strukture, funkcija, ponašanja i fizioloških potreba životinja, kao i vještine i kompetencije potrebne za njihovo gajenje, ishranu, dobrobit, reprodukciju i higijenu uopće;

(c) kliničke, epidemiološke i analitičke vještine i kompetencije potrebne za prevenciju, dijagnozu i liječenje bolesti životinja, što uključuje anesteziju, aseptičnu hirurgiju i bezbolnu smrt, kako pojedinačno tako i u grupama, što uključuje specifično znanje o bolestima koje mogu biti prenesene na ljude;

(d) adekvatno znanje, vještine i kompetencije za preventivnu medicinu što uključuje kompetencije u vezi sa ispitivanjem i certifikacijom;

(e) adekvatno znanje o higijeni i tehnologiji uključenoj u proizvodnju, preradu i stavljanje u promet stočne hrane ili hrane životinjskog porijekla namijenjene ljudskoj potrošnji, što uključuje vještine i kompetencije potrebne za razumijevanje i objašnjavanje dobre prakse u vezi sa tim;

(f) znanje, vještine i kompetencije potrebne za odgovornu i razumnu upotrebu veterinarskih ljekovitih proizvoda kako bi se liječile životinje i obezbijedila sigurnost lanca ishrane i zaštite životne sredine.

Član 2. Stečena prava specifična za veterinare

Za potrebe ovog sporazuma, dokazi o formalnim kvalifikacijama veterinara su aktivnosti koje se obavljaju na profesionalnoj osnovi i koje se navode u članu 3. Aneksa II.

Strane mogu predvidjeti, u relevantnom zakonodavstvu, djelimične izuzetke od dijelova programa studija koji vode do dokaza o formalnim kvalifikacijama u veterinarskoj medicini, a koji su navedeni u članu 3. Aneksa II, koji se primjenjuju pojedinačno pod uslovom da je taj dio obuke već prošao tokom druge specijalističke obuke navedene u članu 3. Aneksa II, za koju je profesionalac već stekao stručnu kvalifikaciju u Strani. Strane se brinu da odobreni izuzetak ne prelazi polovinu minimalnog trajanja navedene obuke.

Svaka Strana će obavijestiti Zajedničku radnu grupu i druge Strane o svom relevantnom zakonodavstvu za bilo kakve djelimične izuzetke tog tipa.

Strane uvjetuju izdavanje dokaza o veterinarskom medicinskom obrazovanju posjedovanjem dokaza o osnovnom medicinskom obrazovanju navedenom u članu 3. Aneksa II.

Član 3. Program studija za veterinare

Program studija koji vodi do dokaza o formalnim kvalifikacijama u veterinarskoj medicini uključuje barem navedene predmete.

Nastava iz jednog ili više ovih predmeta može se predavati kao dio, ili u vezi sa, drugim kursevima.

A. Osnovni predmeti

- Fizika
- Hemija
- Biologija životinja
- Biologija biljaka
- Biomatematika

B. Posebni predmeti

a. Osnovne nauke:

- Anatomija (što uključuje histologiju i embriologiju)
- Fiziologija

1. Biohemija

- Genetika
- Farmakologija
- Farmacija
- Toksikologija
- Mikrobiologija
- Imunologija
- Epidemiologija
- Profesionalna etika

b. Kliničke nauke:

- Akušerstvo
- Patologija (što uključuje i patološku anatomiju)
- Parazitologija
- Klinička medicina i hirurgija (što uključuje anesteziju)
- Klinička predavanja o raznim domaćim životinjama, živini i drugim životinjskim vrstama
- Preventivna medicina
- Radiologija
- Razmnožavanje i reproduktivni poremećaji
- Veterinarska javna medicina i javno zdravstvo
- Veterinarski zakoni i sudska medicina

- Terapeutika
- Propedeutika
- c. Animalna proizvodnja
 - Animalna proizvodnja
 - Ishrana životinja
 - Agronomija
 - Ekonomija sela
 - Stočarstvo
 - Veterinarska higijena
 - Etologija i zaštita životinja
- d. Higijena hrane
 - Inspekcija i kontrola životinjskih namirnica ili namirnica životinjskog porijekla
 - Higijena i tehnologija hrane
 - Praktičan rad (što uključuje praktični rad na mjestima gdje se obavlja klanje i prerada hrane)

Praktična obuka može biti u obliku perioda obuke, uz uvjet da je takva obuka u punom radnom vremenu i pod direktnom kontrolom nadležnog organa, i ne prelazi šest mjeseci u okviru ukupnog perioda obuke od pet godina studija.

Distribucija teoretske i praktične obuke među različitim grupama predmeta mora biti uravnotežena i koordinisana na način koji će omogućiti veterinarima da steknu sva potrebna znanja i iskustvo kako bi obavljali sve svoje dužnosti.

Član 4. Dokazi o formalnim kvalifikacijama veterinarara

Strana	Dokaz formalnih kvalifikacija	Organ koji dodjeljuje kvalifikacije	Certifikat koji dolazi uz dokaz kvalifikacija	Referentni datum

ANEKS III

BABICE

Sve odredbe iz Aneksa III preuzete su iz Direktive EU 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, kako je izmijenjena Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. novembra 2013. godine.

Član 1. Obuka babica

1. Obuka babica obuhvata ukupno najmanje:

- (a) specifičnu obuku babica u punom radnom vremenu koja obuhvata najmanje tri godine teorijskih i praktičnih studija (putanja I) koje obuhvataju barem program opisan u članu 4. Aneksa III ili
- (b) specifičnu obuku babica u punom radnom vremenu u trajanju od 18 mjeseci (putanja II), koja obuhvata barem studijski program opisan u članu 4. Aneksa III koji nije bio predmet ekvivalentne obuke medicinskih sestara odgovornih za opću njegu.

Strane se brinu da institucije koje pružaju obuku za babice budu odgovorne za koordinaciju teorije i prakse tokom cijelog programa studija.

2. Prijem na obuku babica zavisi od jednog od sljedećih uslova:

- (a) posjedovanje kvalifikacije ili sertifikata koji omogućavaju pristup na navedene studije i upis u školu za babice vezano za putanju I;
- (b) posjedovanje dokaza o formalnim kvalifikacijama za medicinsku sestru odgovornu za opću njegu koje su navedene u članu 4. Aneksa III vezano za putanju II.

3. Obuka babica treba da obezbijedi da je navedeni profesionalac stekao sljedeće znanje i vještine:

- (a) detaljno znanje nauka na kojima se zasnivaju aktivnosti babica, posebno babištva, akušerstva i ginekologije;
- (b) adekvatno poznavanje etike profesije i relevantnog zakonodavstva za obavljanje profesije;
- (c) adekvatno poznavanje općeg znanja iz medicine (bioloških funkcija, anatomije i fiziologije) i farmakologije u oblasti akušerstva i novorođenčadi, kao i poznavanje odnosa između stanja zdravlja i fizičkog i socijalnog okruženja ljudskog bića i njegovog ponašanja;
- (d) adekvatno kliničko iskustvo stečeno u odobrenim ustanovama koje omogućava babici da, nezavisno i pod svojom odgovornošću, u mjeri koja je neophodna i isključujući patološke situacije, upravlja prenatalnom negom, sprovede porođaj i njegove posljedice u odobrenim ustanovama, i da nadgleda porođaj i rođenje, postnatalnu njegu i reanimaciju novorođenčeta dok čeka ljekara;
- (e) adekvatno razumijevanje obuke zdravstvenog osoblja i iskustvo rada sa takvim osobljem.

Član 2. Postupci za priznavanje dokaza o formalnim kvalifikacijama babice

1. Dokazi o formalnim kvalifikacijama babice navedeni u članu 4. Aneksa III podliježu automatskom priznavanju ako zadovolje jedan od sljedećih kriterija:

(a) puno radno vrijeme obuke za babice od najmanje tri godine koja se može izraziti i ekvivalentnim ECTS bodovima, a koja se sastoji od najmanje 4 600 sati teoretske i praktične obuke, pri čemu najmanje jedna trećina minimalnog trajanja predstavlja kliničku obuku;

(b) puno radno vrijeme obuke za babice od najmanje dvije godine, koja se može izraziti i ekvivalentnim ECTS bodovima a koja se sastoji od najmanje 3 600 sati, uz uvjet posjedovanja dokaza o formalnim kvalifikacijama za medicinsku sestru odgovornu za opću njegu navedenim u članu 4. Aneksa III;

(c) puno radno vrijeme obuke kao babica od najmanje 18 mjeseci, koja se može izraziti i ekvivalentnim ECTS bodovima a koja se sastoji od najmanje 3 000 sati, uz uvjet posjedovanja dokaza o formalnim kvalifikacijama za medicinsku sestru odgovornu za opću njegu navedenim u članu 4. Aneksa III, i nakon toga jedne godine profesionalne prakse za koju je izdata potvrda u skladu sa stavom (2).

2. Potvrdu iz stava (1) izdaju nadležni organi u Stranama. Ona potvrđuje da nosilac, nakon sticanja dokaza o formalnim kvalifikacijama za babicu, zadovoljavajuće obavlja sve aktivnosti babice tokom odgovarajućeg perioda u bolnici ili zdravstvenoj ustanovi odobreno u tu svrhu.

Član 3. Obavljanje profesionalnih aktivnosti babica

1. Odredbe ove sekcije se primjenjuju na aktivnosti babica koje definiše svaka Strana, ne dovodeći u pitanje stav (2) i obavljaju se pod profesionalnim zvanjima navedenim u članu 4. Aneksa III.

2. Strane osiguravaju da babice mogu pristupiti i obavljati najmanje sljedeće aktivnosti:

(a) pružanje relevantnih informacija i Vijeća o planiranju porodice;

(b) postavljanje dijagnoze trudnoće i praćenje normalnih trudnoća; provođenje pregleda neophodnih za praćenje razvoja normalnih trudnoća;

(c) propisivanje ili davanje Vijeća o pregledima koji su neophodni za najraniju moguću dijagnozu rizične trudnoće;

(d) pružanje programa pripreme za roditeljstvo i potpunu pripremu za porođaj što uključuje savjete o higijeni i ishrani;

(e) briga o majci i pomoć tokom porođaja i praćenje stanja fetusa u utrobi putem odgovarajućih kliničkih i tehničkih sredstava;

(f) sprovođenje spontanih porođaja, uključujući, ako je potrebno, epiziotomije i u hitnim slučajevima karličnog porođaja;

(g) prepoznavanje upozoravajućih znakova abnormalnosti kod majke ili novorođenčeta koji zahtijevaju upućivanje ljekaru i pružanje pomoći kada je to prikladno; preduzimanje neophodnih hitnih mjera u odsustvu ljekara, posebno ručno uklanjanje posteljice, možda praćeno ručnim pregledom materice;

(h) pregledanje i njega novorođenčeta; preduzimanje svih inicijativa koje su neophodne u slučaju potrebe i po potrebi sprovođenje oživljavanja odmah;

(i) njega i praćenje napretka majke u postnatalnom periodu i davanje svih neophodnih Vijeća majci o njezi novorođenčeta kako bi joj omogućilo da osigura optimalan napredak novorođenčeta.

(j) provođenje tretmana koje je ljekar propisao;

(k) sastavljanje neophodnih pisanih izvještaja.

3. Strane mogu, u relevantnim zakonima, predvidjeti djelimična oslobođenja od dijelova programa obuke za babice koji su navedeni u članu 4. Dodatka III, koja će se primjenjivati na slučaj po slučaj uz uvjet da je taj dio obuke već prošao tokom druge specijalističke obuke navedene u članu 4. Dodatka III, za koji je profesionalac već stekao profesionalnu kvalifikaciju u Strani. Strane se brinu da dodijeljeno oslobođenje ne prelazi polovinu minimalnog trajanja navedene obuke.

Svaka Strana obavještava Zajedničku radnu grupu i druge Strane o svojim zakonima koji se odnose na takva djelimična oslobođenja.

Strane uslovljavaju izdavanje dokaza o specijalističkoj medicinskoj obuci posjedovanjem dokaza o osnovnoj medicinskoj obuci navedenoj u članu 5. Dodatka III.

Član 4. Program obuke za babice (Tipovi obuke I i II)

Program obuke za sticanje dokaza o formalnim kvalifikacijama iz babištva se sastoji od dva sljedeća dijela:

A. Teorijska i tehnička obuka

a. Opći predmeti

- Osnove anatomije i fiziologije
- Osnove patologije
- Osnove bakteriologije, virologije i parazitologije
- Osnove biofizike, biohemije i radiologije
- Pedijatrija s posebnim osvrtom na novorođenčad
- Higijena, zdravstveni odgoj, preventivna medicina, rana dijagnoza bolesti
- Prehrana i dijetetika, s posebnim osvrtom na žene, novorođenčad i malu djecu
- Osnove sociologije i socio-medicinska pitanja
- Osnove farmakologije
- Psihologija
- Načela i metode podučavanja
- Zdravstveno i socijalno zakonodavstvo i zdravstvena organizacija
- Profesionalna etika i profesionalno zakonodavstvo
- Seksualno obrazovanje i planiranje porodice
- Pravna zaštita majke i djeteta

b. Predmeti specifični za djelatnost babica

- Anatomija i fiziologija
- Embriologija i razvoj fetusa
- Trudnoća, porođaj i babine
- Ginekološka i akušerska patologija
- Priprema za porođaj i roditeljstvo, uključujući psihološke aspekte
- Priprema za porođaj (što uključuje poznavanje i korištenje tehničke opreme u akušerstvu)
- Analgezija, anestezija i reanimacija
- Fiziologija i patologija novorođenčeta
- Njega i nadzor novorođenčeta
- Psihološki i socijalni faktori

B. Praktična i klinička obuka

Ova obuka se sprovodi pod odgovarajućim nadzorom:

- Savjetovanje trudnica, koje obuhvata najmanje 100 prenatalnih pregleda.
- Nadzor i njega najmanje 40 trudnica.
- Obavljanje najmanje 40 porođaja što vrši student; ukoliko se ovaj broj ne može postići zbog nedostatka trudnica u porođaju, može se smanjiti na minimum od 30, uz uvjet da student asistira pri dodatnih 20 porođaja.
- Aktivno učešće pri karličnom porođaju. Ako to nije moguće zbog nedostatka takvih porođaja, praksa može biti u simuliranoj situaciji.
- Izvođenje epiziotomije i uvođenje u šivenje. Uvođenje obuhvata teoretsku obuku i kliničku praksu. Praksa šivenja uključuje šivenje rane nakon epiziotomije i jednostavnu perinealnu laceraciju. Ovo može biti u simuliranoj situaciji ako je apsolutno neophodno.
- Nadzor i njega 40 žena sa rizikom u trudnoći, tokom porođaja ili postnatalnog perioda.
- Nadzor i njega (uključujući pregled) najmanje 100 žena u postnatalnom periodu i zdravih novorođenčadi.
- Posmatranje i njega novorođenčadi koja zahtijevaju posebnu njegu, uključujući one rođene prije vremena, poslije termina, sa niskom težinom ili bolesne.
- Njega žena sa patološkim stanjima u oblastima ginekologije i akušerstva.
- Uvođenje u njegu u oblastima medicine i hirurgije. Uvođenje obuhvata teoretsku obuku i kliničku praksu.

Teoretska i tehnička obuka (Dio A programa obuke) treba da budu uravnoteženi i usklađeni sa kliničkom obukom (Dio B istog programa) tako da se znanje i iskustvo navedeno u ovom Aneksu može steći na odgovarajući način.

Klinička nastava se odvija u vidu nadzirane praktične obuke u bolničkim odjeljenjima ili drugim zdravstvenim službama koje odobre nadležni organi ili tijela. Kao dio ove obuke, studenti babice učestvuju u aktivnostima odgovarajućih odjeljenja ukoliko te aktivnosti doprinose njihovoj obuci. One će biti obučene o odgovornostima koje podrazumijevaju aktivnosti babica.

Član 5. Dokazi o formalnim kvalifikacijama babica

Stranka	Dokaz formalnih kvalifikacija	Organ koji dodjeljuje kvalifikacije	Profesionalno zvanje	Referenca
---------	-------------------------------	-------------------------------------	----------------------	-----------

ANEKS IV

FARMACEUTI

Sve odredbe iz Aneksa IV preuzete su iz Direktive EU 2005/36/EZ o priznavanju stručnih kvalifikacija, kako je izmijenjena Direktivom 2013/55/EU Evropskog parlamenta i Vijeća od 20. novembra 2013. godine.

Član 1. Obuka za farmaceuta

1. Upis na obuku za farmaceute zavisice od posjedovanja kvalifikacije ili certifikata koji omogućava pristup na navedene studije, univerzitete, visokoškolske ustanove na nivou koji je priznat kao ekvivalentan ili institucije koje su pod nadzorom univerziteta.
2. Dokaz o formalnim kvalifikacijama farmaceuta potvrđuje obuku u trajanju od najmanje pet godina, koja se dodatno može izraziti u ekvivalentnim ECTS bodovima, a koja obuhvata najmanje:

(a) četiri godine redovne teorijske i praktične obuke na univerzitetu ili visokoškolskoj ustanovi na nivou koji je priznat kao ekvivalentan, ili na instituciji pod nadzorom univerziteta;

(b) tokom ili na kraju teorijske i praktične obuke, šestomjesečnu praksu u apoteci koja je otvorena za javnost ili u bolnici pod nadzorom farmaceutskog odjeljenja te bolnice.

Obrazovni ciklus naveden u ovom stavu treba da uključi najmanje program opisan u članu 3. Aneksa IV.

3. Obuka za farmaceute se brine da je osoba stekla sljedeća znanja i vještine:
 - (a) adekvatno znanje o lijekovima i supstancama koje se koriste u proizvodnji lijekova;
 - (b) adekvatno znanje o farmaceutskoj tehnologiji i fizičkim, hemijskim, biološkim i mikrobiološkim testiranjima medicinskih proizvoda;
 - (c) adekvatno znanje o metabolizmu i efektima medicinskih proizvoda i djelovanju toksičnih supstanci, kao i o upotrebi medicinskih proizvoda;
 - (d) adekvatno znanje kako bi se mogli procijeniti naučni podaci u vezi sa lijekovima kako bi se mogle pružiti odgovarajuće informacije na osnovu tog znanja;
 - (e) adekvatno znanje o zakonskim i drugim zahtjevima vezanim za bavljenje farmacijom.

Član 2. Obavljanje profesionalnih aktivnosti farmaceuta

1. Za potrebe ovog sporazuma, aktivnosti farmaceuta su one čiji pristup i obavljanje zavise od stručnih kvalifikacija i koje su otvorene za nosioce dokaza o formalnim kvalifikacijama tipova koji su navedeni u članu 4. Aneksa IV.
2. Strane se brinu da nosioci dokaza o formalnim kvalifikacijama u farmaciji na univerzitetskom nivou ili na nivou priznatom kao ekvivalentan, koji zadovoljavaju zahtjeve iz člana 1. Aneksa IV, mogu imati pristup i baviti se najmanje sljedećim aktivnostima, uz ispunjavanje uvjeta, gdje je to prikladno, dodatnog stručnog iskustva:

Strana	Dokaz formalnih kvalifikacija	Organ koji dodjeljuje kvalifikacije	certifikat koji dolazi uz dokaz o kvalifikacijama	Referenca
--------	----------------------------------	--	--	-----------

Član 4. Dokazi o formalnim kvalifikacijama farmaceuta

Ravnoteža između teoretske i praktične obuke treba, u pogledu svakog predmeta, da daje dovoljnu važnost teoriji kako bi se očuvao univerziteti karakter obuke.

- Zakonodavstvo i, gdje je prikladno, profesionalna etika.
- Farmakognozija
- Toksikologija
- Farmaceutska tehnologija
- Farmakologija i farmakoterapija
- Mikrobiologija
- Anatomija i fiziologija; medicinska terminologija
- Opća i primijenjena biohemija (medicinska)
- Farmaceutska hemija što uključuje i analizu medicinskih proizvoda
- Analitička hemija
- Organska hemija
- Opća i neorganska hemija
- Fizika
- Biljna i životinjska biologija

Član 3. Kurs obuke za farmaceute

3. Ako neka Strana uvjetuje pristup ili obavljanje jedne od aktivnosti farmaceuta dodatnim stručnim iskustvom, pored posjedovanja dokaza o formalnim kvalifikacijama koje su navedeni u članu 3. Aneksa IV, ta Strana u tom pogledu priznaje kao dovoljan dokaz certifikat koji izdaju nadležni organi Strane dodjelio, u kojem se navodi da je dotično lice bilo angažovano u tim aktivnostima u Strani dodjelio tokom sličnog perioda.

- (a) priprema farmaceutskog oblika medicinskih proizvoda;
- (b) proizvodnja i testiranje medicinskih proizvoda;
- (c) testiranje medicinskih proizvoda u laboratoriji za testiranje medicinskih proizvoda;
- (d) skladištenje, očuvanje i distribucija medicinskih proizvoda na veleprodajnom nivou;
- (e) snabdijevanje, priprema, testiranje, skladištenje, distribucija i izdavanje bezbjednih i efikasnih medicinskih proizvoda odgovarajućeg kvaliteta u bolnicama;
- (f) priprema, testiranje, skladištenje i izdavanje bezbjednih i efikasnih medicinskih proizvoda odgovarajućeg kvaliteta u bolnicama;
- (g) davanje informacija i Vijeca o medicinskim proizvodima kao takvim, uključujući njihovu odgovarajuću upotrebu;
- (h) prijavljivanje neželjenih reakcija farmaceutskih proizvoda nadležnim organima;
- (i) personalizovana podrška za pacijente koji sami primjenjuju svoje lekove;
- (j) doprinos lokalnim ili državnim kampanjama javnog zdravlja.